

¹ Համերայ ցուցակագրումն անցկացվել է 1873թ., սակայն մատյանները վերջնական կազմվել ու երևանի մահամզայիմ փնակագրական փարությունն են հանձնվել միայն 1875թ. հունվարին (Տիմ. Эриванская казенная палата. Камеральное описание Александропольского уезда Эриванской губернии, ՀԱՄ ֆոնդ 93, ցուցակ 1, օրթ 183, 184, 185, 186, 187):

**Ալեքսանդրապոլ քաղաքի կրոնադավանաբանական պատկերը
1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով .**

աղյուսակ 2

դավանանքը	մեծամիջ	ար.	իգ.	ընդամենը	%
հայ առաքելական	3295	9750	8992	18742	93.3
հայ կաթոլիկ	45	139	115	254	1.3
ռուսափառ	83	190	177	367	2.45
մուսուլման (ռուս)	2	6	—	6	0.05
չիս մահմեդական	98	320	273	593	2.8
մովսիսական	3	9	5	14	0.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	3526	10414	9562	19976	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, քթ. 1-760: Բնագիր: Չեռագիր:

**Երևանի մահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Ա**

աղյուսակ 3

գյուղերը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգություներ	դավանանքը
1. Ադին	80	392	360	752	հայ	հայ առաքելական
2. Ախուրի	33	172	149	321	—/—	—/—
3. Ադիյանամ	42	195	188	383	—/—	—/—
4. Այաեքիխա	29	122	109	231	հույն	ռուսափառ
5. Այիխամ	25	114	116	230	հայ	հայ առաքելական
6. Մեծ Արդիալայի	75	391	319	710	—/—	—/—
7. Փոքր Արդիալայի	56	228	209	437	—/—	—/—
8. 3-րդ Արդիալայի	65	292	269	561	—/—	—/—
9. Արմուսի	52	230	210	440	—/—	—/—
10. Արբիկ	270	1247	1112	2359	—/—	—/—
11. Արբիխա	46	208	206	414	—/—	—/—
12. Ավդիքեկ	89	433	338	771	—/—	—/—
13. Աղուլադ	87	410	358	768	—/—	—/—
14. Համամի	243	1273	1102	2375	—/—	—/—
15. Արջուտ	40	191	166	357	պարսիկ	չիս մահմեդական
16. Բազարխամա	54. 17	235 79	240 79	475 158	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
17. Բամուլան	57	265	236	501	հայ	հայ առաքելական
18. Մեծ Բաշգյուղ	68	296	302	598	—/—	—/—
19. Փոքր Բաշգյուղ	19	90	77	167	—/—	—/—
20. Բայանդուր	74 52	312 187	270 179	582 366	հայ հույն	հայ առաքելական ռուսափառ
21. Փոքր Բեքանդ	101	418	364	782	հայ	հայ առաքելական
22. Մեծ Բեքանդ	196	924	769	1693	—/—	—/—
23. Բողազքեսամ	68	286	281	567	—/—	—/—
24. Բողոդղան	84	343	315	658	—/—	—/—
25. Չալի ²	36	178	167	345	—/—	—/—
26. Բողոխաու	21	134	140	274	—/—	—/—
27. Բողիքենդ	118	674	512	1186	—/—	—/—
28. Բարդի	43	182	184	366	—/—	—/—
29. Բզովդա	23	124	108	232	—/—	—/—
30. Բուղդաշեն	30	115	70	185	—/—	—/—
31. Վարդանիկ	30 58	143 187	114 156	257 343	հայ պարսիկ	հայ առաքելական չիս մահմեդական
32. Վարդնով	131	531	513	1044	հայ	հայ առաքելական

² Արխիվային փաստաթղթերում և մասնագիտական գրականության մեջ գյուղը հանդիպում է մահ Բաստանչի-Խարաբա ամուռով (Մանրամասն ածն Ա. Հայրապետյան, Արևելյան Շիրակը XIX դարի առաքին կենին, Գյումրի, 2005: Նաև՝ «Հայկական ՄՄՀ փաթեառերիտորիալ րաժաննամը» առ 1 հունվարի 1976թ., հրատ. 5, Եր., 1976:)

33. Վտերեսեմովկա	88 12 5 3	295 39 9 13	313 39 5 11	608 78 14 24	ռուս ռուս հայ հրեա	դոխաբոր մոլոկան հայ առաքելական մովսեիական
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2620	11957	10655	22612		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, թթ. 1-853: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի մահամզի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Բ

սղ յուսակ 4

գյուղերը	բնա.	ար.	իգ.	բնդ.	ազգությունը	թաղամասը
1. Օրթաբեյհաս	47	228	195	423	հայ	հայ առաքելական
2. Փալաթի	43	180	187	367	հայ	հայ կաթոլիկ
3. Փամա	33	162	130	292	եզդի	արևասպաշա
4. Սարքեաշ	30	125	108	233	հայ	հայ առաքելական
5. Փիլքիբան	27	114	100	214	-/-	-/-
6. Մեծ Սարխար	48	215	228	443	-/-	-/-
7. Փոքր Սարխար	32	139	141	280	-/-	-/-
8. Սոգոթլի	178 5	786 22	779 21	1565 43	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
9. Սոմգուռլի	59	264	257	521	հայ	հայ առաքելական
10. Սյամվելեռի	95	401	410	811	-/-	-/-
11. Սամուլի	17	90	75	165	-/-	-/-
12. Սարայ	63	301	238	539	պարսիկ	շիա մահմեդական
13. Սարմուսաղլի	43	248	182	430	հայ	հայ առաքելական
14. Սախտակ	36	170	146	316	-/-	-/-
15. Միսիմաղամ ³	45	112	113	225	իուս	ուղղափառ
16. Թափաղոյակ	88	330	295	625	հայ	հայ կաթոլիկ
17. Թարմալի	32	219	183	402	հայ	հայ առաքելական
18. Թալեքոյի	32	156	153	309	-/-	-/-
19. Տաշդալա	75	329	293	622	-/-	-/-
20. Տավշամոշուղ	119	459	414	873	-/-	-/-
21. Թամարասաշ	61	282	274	556	-/-	-/-
22. Թափաղի	66	288	281	569	-/-	-/-
23. Թափամլի	40	212	199	411	-/-	-/-
24. Տիստոյ-Խարաբա	18	81	62	143	հայ	հայ կաթոլիկ
25. Խամվալի	19	84	101	185	հայ	հայ առաքելական
26. Հոռոմ	211	756	665	1421	-/-	-/-
27. Խաչաբեյլիսա	29	157	136	293	-/-	-/-
28. Դամբուղազ	33	164	131	295	թաթար	շիա մահմեդական
29. Ըգիսար	65	331	296	627	հայ	հայ առաքելական
30. Զրախի	81	425	411	836	-/-	-/-
31. Զիբայի	63	257	208	465	-/-	-/-
32. Զոթուր	35	175	188	363	-/-	-/-
33. Ըիվլամբուտ	137	620	582	1202	-/-	-/-
34. Ըիշբափա	33	146	135	281	հայ	հայ կաթոլիկ
35. Ցաղուրի	59	345	298	643	հայ	հայ առաքելական
36. Ջառաթոխ	65	258	193	441	եզդի	արևասպաշտ
37. Հայկական Փամա	34	168	155	323	հայ	հայ առաքելական
38. Մեծ Ջամշու	19	105	91	196	եզդի	արևասպաշտ
39. Փոքր Ջամշու	19	89	68	157	-/-	-/-
40. Ջարդուկաղ	21	106	87	193	-/-	-/-
41. Դոմդաղսազ	30	175	148	323	-/-	-/-

³ Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի շարքում Միսիմաղամը (նամքափորների գյուղ) հիշատակվում է միայն 1873թ. կամերալ ցուցակագրում ժամանակ (ՏԽՆ ՀԱԱ, ֆ. 93, ց. 1, գ. 185):

42. Չորամեծաքմագ	33	166	150	316	—/—	—/—
43. Զուրիռողոզ	57	262	209	471	—/—	—/—
44. Միտաք	66	281	291	572	—/—	—/—
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2441	10983	9997	20980		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 185, քթ. 1-822: Բմագիր: Չեռագիր:

Երևանի մահամզի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Գ

աղյուսակ 5

գյուղերը	ընտ.	ար.	իզ.	ըմդ.	ագգությունը	դավանանքը
1. Կապս	44	174	182	356	հայ	հայ առաքելական
2. Դափի	103	490	466	956	—/—	—/—
3. Փոքր Կարաքիլիսա ⁴	222 82	854 337	781 304	1635 641	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
4. Փոքր Կարաքիլիսա 3-րդ	22	116	88	204	հայ	հայ առաքելական
5. Դեղաչ	31	145	131	276	—/—	—/—
6. Մեծ Զեքի	63	314	270	584	—/—	—/—
7. Փոքր Զեքի	31	140	135	275	—/—	—/—
8. Զեչիչքենդ	27	114	104	218	—/—	—/—
9. Դգորքիսա 1-ին	96	368	350	718	—/—	—/—
10. Դգորքիսա 2-րդ	29	123	132	255	—/—	—/—
11. Դգորքոչ	51	230	208	438	—/—	—/—
12. Կիչաղ	39	224	191	415	—/—	—/—
13. Փոքր Դոբխ	31	150	167	317	հայ	հայ կաթոլիկ
14. Դոբխագիրման	72	316	299	615	հայ	հայ առաքելական
15. Դոմախոռան	90	371	404	775	—/—	—/—
16. Դուլիջան	51 2	228 7	185 9	413 16	հայ պարսիկ	հայ առաքելական շիա մահմեդական
17. Դութմիդյաղ	19	70	75	145	հայ	հայ առաքելական
18. Կեֆու	20	104	102	206	—/—	—/—
19. Կալախյի	106	534	466	1000	—/—	—/—
20. Կարաքոյա	31	216	171	387	—/—	—/—
21. Մեծ Կարաքիլիսա	229 3	1098 5	911 3	2009 8	հայ ռոմա	հայ առաքելական ուղղափառ
22. Կարայ	83	418	327	745	հայ	հայ առաքելական
23. Կալաղամ	41	238	195	433	—/—	—/—
24. Դգորբան	30	94	74	168	թաթար	շիա մահմեդական
25. Դյաղ	85	458	314	772	հայ	հայ առաքելական
26. Դուրառի	62	254	191	445	թաթար	շիա մահմեդական
27. Գուլիթյա	38	258	223	481	հայ	հայ առաքելական
28. Գուլ Յոխուշ	28	120	120	240	—/—	—/—
29. Զոռաբյուր	30	155	139	294	հայ	հայ կաթոլիկ
30. Մահմուդյուղ	123	565	454	1019	հայ	հայ առաքելական
31. Մամջուխի	40	180	189	369	—/—	—/—
32. Մելիքքենդ	58	278	268	546	—/—	—/—
33. Մեջիալի	100	379	353	732	—/—	—/—
34. Մոլա-Գյուլյա	113	506	425	931	—/—	—/—
35. Մառուղի	33	215	196	411	հայ	հայ կաթոլիկ
36. Նարամդ	63	319	300	619	հայ	հայ առաքելական
37. Նիկիտինո	99	358	351	709	ռոմա	մուսուլման
38. Նորային	79	360	318	678	հայ	հայ առաքելական
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2599	11883	10571	22454		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 186, քթ. 1-870: Բմագիր: Չեռագիր:

⁴ Արխիվային փաստաթղթերում և մասնագիտական զրականություն մեծ գյուղը հանդիպում է մահ և ճշի Կարաքիլիսա ամունով (Մանրամասն տե՛ս Տեղագրական պատասխաններ. Արևելեան մասն Շիրակայ, Արևելյան մամուլ, քի 15, 1 օգոստոսի, Զմիւռնիա, 1898, 28-րդ տարի, էջ 584):

Երևանի մահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Դ

աղյուսակ 6

գյուղերը	ըմտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգությ ունք	դավանանքը
1. Հաջինագար-Ղուլի	100	432	368	800	հայ	հայ առաքելական
2. Ղուլաթ	54 1	241 7	232 6	473 13	հայ քուրդ	հայ առաքելական սունի մահմեդ.
3. Գյուրջի-Յոլ	31	202	233	435	հայ	հայ առաքելական
4. Հայկական Գյուգալաթա	38	200	168	368	—/—	—/—
5. Թաթարական Գյուգալաթա	43	218	195	413	պարսիկ	շիա մահմեդական
6. Գյուլիբրուտ	19	78	73	151	հայ	հայ առաքելական
7. Հաջինալի	39	158	140	298	—/—	—/—
8. Հաջինաթա	85	416	386	802	—/—	—/—
9. Հայդալի	20	89	69	158	թաթար	սունի մահմեդ.
10. Գալալաթ	72	321	304	625	—/—	—/—
11. Գուգալաթ	63	318	354	672	հայ	հայ առաքելական
12. Ղազմալի	50	216	212	428	—/—	—/—
13. Դանադամագիբումազ	57	269	260	529	—/—	—/—
14. Դաթրամի	38	181	160	341	—/—	—/—
15. Դանալի	60	253	223	476	—/—	—/—
16. Ջաջուռ	106	532	479	1011	—/—	—/—
17. Ճյուլիսանի	38	180	167	347	—/—	—/—
18. Դիքաթաթ	63	290	244	534	—/—	—/—
19. Մեծ Դուզքենդ	145	540	521	1061	—/—	—/—
20. Թաթարական Դուզքենդ	55	190	189	379	պարսիկ	շիա մահմեդական
21. Ջանգիբալի	18	85	78	163	հայ	հայ առաքելական
22. Դաթրազ	25	138	98	236	—/—	—/—
23. Դաթրաթլի	20	68	67	135	հայ	հայ կաթոլիկ
24. Եզմալաթ	64	360	301	661	հայ	հայ առաքելական
25. Եսաուլ	104	451	388	839	—/—	—/—
26. Ջաթինջա	30 3	141 11	107 9	248 20	հայ քուրդ	հայ առաքելական սունի մահմեդ.
27. Իլի Դաթրաթլիսա	63	327	303	630	հայ	հայ առաքելական
28. Իլիսաթ	100	457	443	900	—/—	—/—
29. Իմիլիսանի	57	296	269	565	—/—	—/—
30. Զյաթաթլի	92	360	305	665	հայ	հայ կաթոլիկ
31. Ղազմալի	81	354	284	638	հայ	հայ առաքելական
32. Ղազարապա	43	183	170	353	—/—	—/—
33. Ղալաթլի Դուզքենդ	36	171	157	328	—/—	—/—
34. Ղալաթլի Ղազմալի	38	187	164	351	հայ	հայ կաթոլիկ
35. Ղալաթլի Չիթաթլի	25	173	138	311	հայ	հայ առաքելական
36. Զյալալի	35	134	122	256	—/—	—/—
37. Վեռին Ղալաթլի	68	323	321	644	—/—	—/—
38. Նեքին Ղալաթլի	40	206	183	389	—/—	—/—
39. Մեծ Զյալաթլի	163	668	671	1339	—/—	—/—
40. Փոքր Զյալաթլի	53	193	199	392	—/—	—/—
ԸՆԴԱՄԱՆԸ	2335	10617	9760	20377		

ՀԱՄ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 187, թթ. 1-817: Բնագիր: Չեռագիր:

Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակչության էթնոժողովրդագրական դրույթյունը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 7

ազգությունը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	%	գյուղերի քիվը
հայ	8839	40671	36774	77445	88.3	127 (յրիվ), 7 (հույների, պարսիկների, ռուսների, հրեաների և քուրդերի հետ խառը)
ապրաիկ	261	1094	953	2047	2.6	4 (յրիվ), 2 (հայերի հետ խառը)
ռուս	202	697	706	1403	2	1(յրիվ), 2 (հայերի և հրեաների հետ խառը)
հույն	126	421	401	822	1.3	2(յրիվ), 1 (հայերի հետ խառը)
հրեա	3	13	11	24	0.04	1(հայերի և ռուսների հետ խառը)
քուրդ	4	18	15	33	0.06	2 (հայերի հետ խառը)
թաթար	217	922	769	1691	2.2	5 (յրիվ)
եզդի	343	1603	1354	2958	3.5	9 (յրիվ)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	9995	45440	40983	86423	100	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակչության կրոնադավանաբանական պատկերը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 8

դավանանքը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	%	գյուղերի քիվը
հայ առաքելական	8309	38361	34653	73014	83	114 (յրիվ), 10 (հայ կաթոլիկների, սուրբ և շիա մահմեդականների, դուխտորների, մուսկավների ու մուսիսականների հետ խառը)
հայ կաթոլիկ	530	2310	2121	4431	5.3	10 (յրիվ), 3 (հայ առաքելականների հետ խառը)
ուղղափառ	129	426	404	830	1.3	2 (յրիվ), 2 (հայ առաքելականների հետ խառը)
արևոսլաւ	343	1604	1354	2958	1.2	9 (յրիվ)
մուսիսական	3	13	11	24	0.04	1 (հայ առաքելականների, դուխտորների և մուսկավների հետ խառը)
շիա մահմեդական	386	1606	1349	2955	3.9	7(յրիվ), 2 (հայ առաքելականների հետ խառը)
սուրբ մահմեդական	96	428	388	816	0.9	2 (յրիվ), 2 (հայ առաքելականների հետ խառը)
դուխտոր (ռուս)	12	39	39	78	0.16	1 (հայ առաքելականների, մուսիսականների և մուսկավների հետ խառը)
մեղկան (ռուս)	187	653	664	1317	1.9	1(յրիվ), 1 (դուխտորների հայ առաքելականների և մուսիսականների հետ խառը)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	9995	45440	40983	86423	100	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի մահմեդի Ալեքսանդրապոլի գավառի ընդհանուր էթնոժողովրդագրական դրույթյունը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 9

ազգությունը	ընտանիք	ար.	իգ.	ընդամենը	%
հայ	12179	50560	45881	96441	90.1
պարսիկ	359	1414	1226	2640	2.64
ռուս	229	736	723	1459	1.7
հույն	184	578	561	1139	1.4
հրեա	6	22	16	38	0.04
քուրդ	4	18	15	33	0.02

բարս	217	922	769	1691	1.6
եզդի	343	1604	1354	2958	2.5
ԸՆԴԱՄՆԸ	13521	55854	50545	106399	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի մահամզի Ալեքսանդրապոլի գավառի ընդհանուր կրոնադավանաբանական պատկերը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 10

դավանանք	քանակ	ար.	իզ.	քանակ	%
հայ առաքելական	11604	48111	43645	91758	85.9
հայ կաթոլիկ	575	2449	2236	4685	4.2
աղդափատ	212	616	581	1197	1.6
աթևապաշա	343	1604	1354	2958	2.5
մովսիսական	6	22	16	38	0.04
շիա մահմեդական	484	1926	1622	3548	3.6
սունի մահմեդական	96	428	388	816	0.7
դուխտոր (ռուս)	12	39	39	78	0.06
մոլդավ (ռուս)	189	659	664	1323	1.4
ԸՆԴԱՄՆԸ	13521	55854	50545	106399	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՄԵՐԱԼ ՑՈՒՑԱԿԱԳՐԱՆԸ
ՆԱԽՈՐԴԱԾ ՄԵԿ ՏԱՄՆԱՍԾԱԿԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ ԳԱՎԱՌՈՒՄ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ
ՏԵՂԱՇԱՐԺԻ ՄԱՍԻՆ՝

1863-1873թթ. ընթացքում Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղերից
գավառական տնտեսում տեղափոխվածներ

աղյուսակ 1

տարեթիվ	քան.	ար.	իզ.	քան.	ազգություն	դավանանք
1863թ.	4	9	8	17	հայ	հայ առաքելական
1864թ.	—/—	—/—	—/—	—/—	—/—	—/—
1865թ.	6 1	12 2	15 4	27 6	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1866թ.	2	5	4	9	հայ	հայ առաքելական
1867թ.	9 1	16 2	20 2	36 4	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1868թ.	13 1	25 1	25 1	50 2	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1869թ.	14 1 1	34 4 2	30 3 1	64 7 3	հայ հայ ալաբուխ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ շիա մահմեդական
1870թ.	16 1	31 2	36 2	67 4	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1871թ.	10 1	31 1	26 1	57 2	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1872թ.	4	9	9	18	հայ	հայ առաքելական
1873թ.	1	1	2	3	հայ	հայ առաքելական
ԸՆԴԱՄՆԸ	86	187	189	376		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, թթ. 1-760: Բնագիր: Չեռագիր:

⁵ Ալեքսանդրապոլի գավառում բնակչության մեքքին և արտաքին տեղաշարժը մեքքայացմող 18 աղյուսակները 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալների երևան վրա կազմվել են մեք կողմից:

**Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակչության .
1863-1873թթ ներքին տեղաշարժը**

աղյուսակ 2

տղ են ենել	տըր	որտեղից	ըմտ.	ար.	իգ.	ըմ.	ագգ.	դավանամըր
Ախաբուի	1864թ	Ղոնախորտանից	1	2	3	5		
	1870թ	Փոքր Ղաթաքիխայից	1	11	4	15	հայ	հայ ատաքելական
	1870թ	Փոքր Բեքամոցից	1	3	3	6		
Աղոռայաղ	1870թ	Մեծ Բեքամոցից	1	1	1	2	—/—	—/—
Համամի	1863թ	Ղաթախյից	1	1	2	3	—/—	—/—
Ծալի	1868թ	Մեծ Բեքամոցից	1	1	2	3	—/—	—/—
	1870թ	Դեռաքլարից	1	2	2	4	—/—	—/—
Բոգլոխուշ	1863թ	Դարբանդից	1	2	4	6	—/—	—/—
	1872թ	Ջեղաքիչառից	2	4	8	12	—/—	—/—
Բարդի	1870թ	Ղազաքապասից	2	11	11	22	—/—	—/—
Բուղդաշեն	1870թ	Հաջիխալից	1	5	3	8	—/—	—/—
	1871թ	Ղզըքիխայից	2	3	2	5	—/—	—/—
	1873թ	Տավանդուլաղից	2	4	2	6	—/—	—/—
Վոռնոսենկո	1863թ	Նիկիտիմոցից	1	2	4	6	ռուս	մուսուլման
ԸՆԴԱՄԵՆԸ			18	52	51	103		

ՀԱՍ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չնոսգիր:

**1863-1873թթ. ընթացքում Ալեքսանդրապոլ քաղաքից համայնուն գավառի
գյուղեր տեղափոխվածներ**

աղյուսակ 3

տղ են ենել	տըր	ըմտ.	ար.	իգ.	ըմ.	ագգությունը	դավանամըր
Սոնի	1862թ.	1	2	1	3	հայ	հայ ատաքելական
Սվամիկորդի	1866թ.	1	4	4	8	—/—	—/—
Բոգլոխուշ	1867թ.	1	1	2	3	—/—	—/—
Մեծ Բեքամո	1868թ.	1	3	2	5	—/—	—/—
Հայկական Գուգալուրա	1870թ.	1	2	4	6	—/—	—/—
Ղուքնիդուլաղ	1872թ.	1	1	2	3	—/—	—/—
Բուղդաշեն	1873թ.	1	2	1	3	—/—	—/—
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		7	15	16	31		

ՀԱՍ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չնոսգիր:

1863-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ գաղթածներ

աղյուսակ 4

տըր	ըմտամըր	ար.	իգ.	ըմտամըր	ագգությունը	դավանամըր
1863թ.	1	2	1	3	հայ	հայ ատաքելական
1864թ.	5	11	6	17	—/—	—/—
1865թ.	9	23	20	43	հայ	հայ ատաքելական ուղղափառ
	1	4	3	7	հույն	
1866թ.	8	18	23	41	հայ	հայ ատաքելական
1867թ.	9	23	21	44	—/—	—/—
1868թ.	20	41	38	79	հայ	հայ ատաքելական
	1	3	2	5	պարսիկ հույն	շիա մահմեդական ուղղափառ
1869թ.	27	67	62	129	հայ	հայ ատաքելական
	2	7	4	11	հայ	հայ կաթոլիկ
	1	2	—	2	հույն	ուղղափառ
1870թ.	9	23	21	44	հայ	հայ ատաքելական
1871թ.	3	8	6	14	հայ	հայ ատաքելական
	3	13	9	22	հույն	ուղղափառ
1872թ.	4	8	9	17	հայ	հայ ատաքելական
	1	1	1	2	պարսիկ հույն	շիա մահմեդական ուղղափառ
	1	2	1	3		

1873թ.	2	8	6	14	հայ	հայ առաքելական
ԸՆԴ.	108	266	234	500		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, թթ. 1-760: Բնագիր: Չնոագիր:

1862-1873թթ. ըմբացրում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլի
գավառի գյուղեր գաղթածներ

աղյուսակ 5

որ եմ եկել	եթ	ըմ.	ար.	իգ.	ըմդ.	ազգությունը	դավանանքը
Աղիյանամ	1864թ.	1	3	3	6	հայ	հայ առաքելական
Արթին	1870թ.	1	4	4	8	—/—	—/—
Համանլի	1864թ.	1	2	7	9	—/—	—/—
Բողդուլան	1863թ.	2	8	4	12	—/—	—/—
Մեծ Բեքամեղ	1870թ.	1	1	2	3	—/—	—/—
Բարսի	1862թ.	1	1	3	4	—/—	—/—
Բուդուշեն	1870թ.	3	12	5	17	—/—	—/—
Օրթաքլիսա	1871թ.	1	3	2	5	—/—	—/—
Սարխաշ	1864թ.	1	2	4	6	—/—	—/—
Սվանկերդի	1864թ.	2	5	5	10	—/—	—/—
Տաշդալա	1871թ.	5	16	13	29	—/—	—/—
Տավշանդյաղ	1869թ.	7	16	13	29	—/—	—/—
Թուխառի	1873թ.	1	4	4	8	—/—	—/—
Չրախի	1868թ.	1	5	2	7	—/—	—/—
Երվանդադ	1863թ.	9	27	23	50	—/—	—/—
	1866թ.	1	4	4	8	—/—	—/—
	1871թ.	3	10	14	24	—/—	—/—
Երթառիս	1862թ.	2	3	3	6	հայ	հայ կաթոլիկ
Հայկ. Փամպ	1871թ.	4	17	12	29	հայ	հայ առաքելական
Փոքր Ջամշու	1871թ.	2	6	3	9	եզդի	արևադարձ
Ղզրլույ	1870թ.	3	9	6	15	հայ	հայ առաքելական
Ղուքմիդյաղ	1872թ.	2	9	6	15	—/—	—/—
Գյուլիսա	1864թ.	1	2	5	7	—/—	—/—
Մեհլույի	1868թ.	1	2	1	3	—/—	—/—
Մուլա-Գյուլյա	1862թ.	2	3	4	7	—/—	—/—
Մասուլի	1871թ.	1	5	3	8	հայ	հայ կաթոլիկ
Նորաշեն	1869թ.	2	5	5	10	հայ	հայ առաքելական
Հայկական Գյուլադարա	1869թ.	1	1	1	2	—/—	—/—
Թաթարական Գյուլադարա	1869թ.	5	22	18	40	պարսիկ	շիա մաննեդական
Ջարինյա	1869թ.	7	32	28	60	հայ	հայ առաքելական
Իմիլիսանի	1869թ.	1	2	2	4	—/—	—/—
Ղալալույի-Ղա- զանլի	1869թ.	1	5	3	8	հայ	հայ կաթոլիկ
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		76	246	212	458		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չնոագիր:

1862-1873թթ. ըմբացրում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն
գավառ գաղթածներն ըստ տարեթվերի

աղյուսակ 6

տարեթիվ	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
1862թ.	5	7	10	17	2.7
1863թ.	12	37	28	65	6.5
1864թ.	11	25	30	55	6
1865թ.	10	27	23	50	5.5
1866թ.	9	22	27	49	4.9

1867թ.	9	23	21	44	4.8
1868թ.	24	53	44	97	13
1869թ.	54	159	136	295	29.4
1870թ.	17	49	38	87	9.2
1871թ.	22	78	62	140	12
1872թ.	8	12	10	22	1.6
1873թ.	3	12	10	22	1.6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	184	512	446	958	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բմագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 7

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	168	457	408	865	91.3
հույն	7	23	14	37	3.8
պարսիկ	7	26	21	47	3.8
եզդի	2	6	3	9	1.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	184	512	446	958	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բմագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 8

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	162	437	395	832	88
հայ կաթոլիկ	6	20	13	33	3.3
ուղղափառ	7	23	14	37	3.8
չիա մահմեդական	7	26	21	47	3.8
արևադարձ	2	6	3	9	1.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	184	512	446	958	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բմագիր: Չեռագիր:

1864-1870թթ. ընթացքում Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներ

աղյուսակ 9

ուր հմ եկել	եթ	ընտ.	սք.	իգ.	ընդ.	ազգությունը	դավանանքը
Ալեքսանդրապոլ քաղաք	1864թ.	3	8	3	11	հայ	հայ առաքելական
	1865թ.	1	2	3	5	—/—	—/—
	1865թ.	1	1	2	3	պարսիկ	չիա մահմեդական
	1868թ.	3	4	5	9	—/—	—/—
Թաքարական Դուզքենդ	1870թ.	3	5	10	15	պարսիկ	չիա մահմեդական
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		11	20	23	43		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, 187: Բմագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից Ալեքսանդրապոլ տեղափոխվածներ

աղյուսակ 10

դուրեկից	եթ	ընտ.	սք.	իգ.	ընդ.	ազգությունը	դավանանքը
Ալալեղուց	1872թ.	1	6	1	7	հույն	ուղղափառ
Ախալցխայից	1864թ.	3	4	6	10	հայ	հայ առաքելական
	1867թ.	1	6	2	8	—/—	—/—
	1868թ.	1	3	4	7	հայ	հայ կաթոլիկ
	1868թ.	5	10	9	19	հայ	հայ առաքելական
	1869թ.	2	3	3	6	—/—	—/—
	1870թ.	6	13	13	26	—/—	—/—

Ախալքալարից	1865թ.	1	1	—	1	հայ	հայ առաքելական
	1867թ.	2	4	8	12	—/—	—/—
	1868թ.	4	4	8	12	—/—	—/—
	1870թ.	2	3	2	5	—/—	—/—
	1871թ.	4	7	7	14	—/—	—/—
Երևանից	1864թ.	2	3	7	10	սլաւոնիկ	չիա մահմեդական
	1873թ.	1	4	3	7	հայ	հայ առաքելական
Էջմիածնի գավառից	1867թ.	2	3	4	7	հայ	հայ առաքելական
	1868թ.	3	9	12	21	—/—	—/—
	1869թ.	1	1	2	3	—/—	—/—
	1870թ.	2	2	5	7	—/—	—/—
	1871թ.	1	2	4	6	—/—	—/—
Թիֆլիսից	1862թ.	1	3	2	5	հայ	հայ առաքելական
	1864թ.	2	3	3	6	—/—	—/—
	1867թ.	1	2	4	6	—/—	—/—
	1868թ.	1	2	4	6	հույն	ուղղափառ
	1869թ.	1	4	2	6	հայ	հայ առաքելական
	1869թ.	1	1	2	3	հույն	ուղղափառ
	1871թ.	1	1	2	3	հայ	հայ առաքելական
Լոռու պրիստավությունից	1869թ.	2	5	4	9	հայ	հայ առաքելական
	1870թ.	3	4	5	9	—/—	—/—
Նախիջևանից	1863թ.	2	6	6	12	հույն	ուղղափառ
Նոր Բալասանից	1867թ.	1	1	1	2	հայ	հայ առաքելական
Շիրվանից	1868թ.	1	2	2	4	սլաւոնիկ	չիա մահմեդական
	1869թ.	1	2	3	5	—/—	—/—
Շուշիից	1865թ.	1	1	1	2	հայ	հայ առաքելական
	1868թ.	1	2	1	3	—/—	—/—
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		64	127	142	269		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ տեղափոխվածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 11

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	158	354	340	694	87.7
հույն	12	38	27	65	6.7
սլաւոնիկ	10	16	22	38	5.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	180	408	389	797	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ տեղափոխվածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 12

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	155	344	332	676	86
հայ կաթոլիկ	3	10	8	18	1.7
ուղղափառ	12	38	27	65	6.7
չիա մահմեդական	10	16	22	38	5.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	180	408	389	797	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից
Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր տեղափոխվածներ

աղյուսակ 13

դուռնից	երբ	ուր եմ եկել	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգ.	դավանանքը
Ախալքալարի գավառից	1868թ	Ղաղղուլի-Ղազանչի	1	5	5	10	հայ	հայ կաթոլիկ
	1869թ	Տիստոյ Նարարա	1	2	2	4	հայ	—/—

Բորչյալուի տեղամասից	1862թ 1870թ	Սարալ Թաթարական Գլուգադարա	1 5	4 21	2 17	6 38	պարսիկ պարսիկ	շիա մահմեդ. շիա մահմեդ.
Երևանի գավառից	1864թ 1865թ	Շիրակ մեջուղ Զարոռյալ	1 7	5 41	2 35	7 76	հայ եզդի	հայ առաքել. արևապաշա
Էջմիածնի գավառից	1864թ	Զարոռյալ	4	15	12	27	եզդի	արևապաշտ
	1864թ	Ղոմդադաս	3	16	13	29	—/—	—/—
	1868թ	Շիրակ մեջուղ	1	10	8	18	հայ	հայ առաքել.
	1870թ	Արջուտ	1	4	3	7	պարսիկ	շիա մահմեդ.
	1870թ	Սվամվերդի	1	5	3	8	հայ	հայ առաքել.
Թիֆլիսի գավառից	1871թ	Փոքր Զոմշլու	1	4	5	9	եզդի	արևապաշտ
	1867թ	Վոսկրեսենկո	1	5	4	9	իրես	մովսիսական
	1868թ	Փոքր Զոմշլու	1	8	4	12	եզդի	արևապաշտ
Լոռու տեղամասից	1870թ	Համամի	1	2	7	9	հայ	հայ առաքել.
	1867թ	Սասունի	1	6	4	10	հայ	հայ կաթոլիկ
Ղազախի գավառից	1870թ	Գյուգարա Հայկական	1	7	3	10	հայ	հայ առաքել.
	1862թ	Արջուտ	1	3	3	6	պարսիկ	շիա մահմեդ.
	1865թ	Սարալ	3	9	11	20	—/—	—/—
	1867թ	—/—	2	8	11	19	—/—	—/—
	1869թ	Ղամբուղազ	7	32	24	56	թաթար	շիա մահմեդ.
	1870թ	Արջուտ	1	2	3	5	պարսիկ	շիա մահմեդ.
	1870թ	Քեշիշքենդ	3	6	8	14	հայ	հայ առաքել.
	1872թ	Արջուտ	1	3	3	6	պարսիկ	շիա մահմեդ.
Նախիջևանի շավառից	1872թ	Վոսկրեսենկո	1	2	3	5	ռուս	մովսկան
Նոր Բայազետի գավառից	1862թ	Վոսկրեսենկո	1	2	4	6	ռուս	մովսկան
	1865թ		1	4	4	8	հայ	հայ առաքել.
ԸՆԴԱՄԵՆԸ			53	231	203	434		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 14

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	81	270	237	507	61.4
պարսիկ	23	81	81	162	17.4
թաթար	7	32	24	56	5.3
եզդի	18	90	72	162	13.6
ռուս	2	4	7	11	1.5
իրես	1	5	4	9	0.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	132	482	425	907	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 15

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	78	257	226	483	59.1
հայ կաթոլիկ	3	13	11	24	2.3
մովսկան	2	4	7	11	1.5
շիա մահմեդական	30	113	105	218	22.7
մովսիսական	1	5	4	9	0.8
արևապաշա	18	90	72	162	13.6

ԸՆԴԱՄԵՆԸ	132	482	425	907	100
----------	-----	-----	-----	-----	-----

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարրեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համայնուն գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 16

ազգությունը	ընտանիս	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	239	624	577	1201	76.7
պարսիկ	33	97	103	200	10.6
հույն	12	38	27	65	3.8
թաթար	7	32	24	56	2.2
եզդի	18	90	72	162	5.8
ռուս	2	4	7	11	0.6
հրեա	1	5	4	9	0.3
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	312	890	814	1704	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարրեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համայնուն գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 17

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	233	601	558	1159	74.8
հայ կաթոլիկ	6	23	19	42	1.9
ուղղափառ	12	38	27	65	3.8
մոլոկան	2	4	7	11	0.6
չիա մահմեդական	40	129	127	256	12.8
մովսիսական	1	5	4	9	0.3
արևապաշտ	18	90	72	162	5.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	312	890	814	1704	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ալեքսանդրապոլի գավառում հիմնադրված գյուղեր

աղյուսակ 18

հիմնադրված գյուղը	տարի	քրեոնից են եկել	ընկալության թիվը հիմնադրման պահին					
			ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգ.	դավանանքը
Սպիտակ	1869թ.	Համամլիից	28	16 0	125	285	հայ	հայ առաք.
Գլոյ Յոխուշ	1864թ.	Մեծ Բեքամուլից	22	94	86	180	—/—	—/—
Չուտուր	1862թ.	Վարդուլուից	30	10 4	89	193	—/—	—/—
Ջոքկամիստ ⁶	1862թ.	Թաքմալիից	10	63	41	104	—/—	—/—
		Իլլի Ղարաքիլիսայից	9	33	28	61	—/—	—/—
		Մեծ Զեքիից	4	29	30	59	—/—	—/—
		Շահյալից	3	13	11	24	—/—	—/—
Նամվալի	1862թ.	Դուքրենից	28	90	118	208	—/—	—/—
Բաշգյուղ	1862թ.	Մեծ Զեքիից	10	60	58	118	—/—	—/—
Սամուլի	1864թ.	Աղբիլիսայից	11	63	49	112	—/—	—/—
Բարուլի	1864թ.	—	28	123	111	234	—/—	—/—
Այիխան	1866թ.	Ջաջուռից	21	98	90	188	—/—	—/—
Ջարիմջա	1870թ.	Ղալաչից	11	50	40	90	—/—	—/—
	—/—	Փամալից	9	43	37	80	—/—	—/—
Աղդաշ ⁷	1870թ.	Օգոռուցից	6	22	20	42	—/—	—/—

⁶ 1873թ. կամերալ ցուցակագրման մատյաններում գյուղի մասին տեղեկություններ չկան: Հսկանաքար 1862թ. վարչական քարտիկի մասն աղբյուրներում գյուղը Լեռու գավառակի հետ միասին միացվել է Թիֆլիսի մահամուլի:

Հաջիհայի	1867թ.	Ղառոնիհայից	40	151	147	298	—/—	—/—
Բուրդաշեն	1871թ.	Հաջիհայիից	18	78	73	151	—/—	—/—
Տիտոյ-հա- րարա	1872թ.	Ախալցխայի գավառից	15	57	41	98	հայ	հայ կաթալիկ
Բաղմալ	1869թ.	Ղշաղից	15	80	70	150	—/—	—/—
ԸՆԴԱՄԵՆԸ			318	1411	1264	2675		

ՀԱՍ. Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 123, քր. 1-586, գործ 124, քր. 1-662: Բնագիր: Փետագիր:

ДЕМОГРАФИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ АЛЕКСАНДРОПОЛЬСКОГО УЕЗДА 70-х ГОДОВ XIX в. ПО НОВОЯВЛЕННЫМ АРХИВНЫМ ДОКУМЕНТАМ

Резюме

А. Айрапетян

Публикуемые документы, предназначенные как для специалистов-историков, так и для широкого круга читателей, со всеми своими объективными недостатками (пропусками), представляют богатый материал демографического состояния Александропольского уезда 70-х гг. XIX века.

Представленные документы выбраны из фонда 93 “Камеральное описание” Национального архива Армении и относятся к камеральному описанию Александропольского уезда 1873г.. Чтобы проведенный материал был более доступным, представляется читателю в двух частях: “Камеральное описание Александропольского уезда Ереванской губернии 1873г.” и “Статистические данные о внутренних и внешних передвижениях населения Александропольского уезда в течении десятилетия до переписи 1873г.”.

⁷ Աղբյուր գյուղի մասին եւ 1873թ. կամեղալ ցուցակագրման մատյաններում տեղեկութեաններ չկան: Արխիվային փաստաթղթերը գյուղի հետագա ճակատագրի մասին լռում են: